

20. Нагорнюк О.М., Рідей Н.М., Мудрак О.В. Формування екологічної культури у системі післядипломної освіти. Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку [колективна монографія] / за заг. редакцією Рідей Н.М. Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. С. 247–269.

21. Мудрак О.В., Сапон С.Г. Формування екологічної компетентності учнів шляхом впровадження освіти для сталого розвитку в курсі біології 9 класу: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ “ТВОРИ”. 2019. 48 с.

УДК 631.95

РОЛЬ НЕУРЯДОВИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

Хіз'як О.В. – студентка спеціальності “Екологія” ступеня вищої освіти “Магістр” КЗВО “Вінницька академія безперервної освіти”.

Науковий керівник: Нагорнюк О.М. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри екології, природничих та математичних наук КЗВО “Вінницька академія безперервної освіти”.

***Анотація.** Стаття виконана на основі проведення досліджень щодо оцінки впливу неурядових громадських організацій на екологічну свідомість та культуру молоді. В основу методики дослідження взято аналітичне оброблення отриманих даних з опитування молоді та людей різного віку щодо їх інформування та участі у діяльності природоохоронних громадських організацій. Встановлено, що більшість опитаного населення знає про існування та аспекти діяльності таких організацій, але щодо співпраці з ними були отримані різні дані. В ході роботи було встановлено, що значна частина опитаних ніколи не взаємодіяла з такими об'єднаннями та не брала участі у організованих заходах екологічного спрямування.*

***Ключові слова:** екологічна свідомість, неурядові громадські організації, природоохоронна діяльність, екологічна освіта.*

***Summary**The article is based on research to assess the impact of non-governmental organizations on environmental awareness and youth culture. The research methodology is based on the analytical processing of the obtained data from the survey of young people and people of different ages on their information and participation in the activities of environmental NGOs. It was found that the majority of the surveyed population is aware of the existence and aspects of the activities of such organizations, but various data have been obtained on cooperation with them. In the course of the work, it was found that a significant part of the respondents had never interacted with such associations and did not participate in organized environmental activities.*

***Key words:** ecological consciousness, non - governmental public organizations, nature protection activity, ecological education.*

Актуальність дослідження. Навколишнє природне середовище (НПС) невпинно змінюється, в тому числі через діяльність людини. Навіть невеликі зміни в екосистемі можуть спровокувати величезні екологічні катастрофи і трагедії – зараз та в майбутньому. Для очищення забрудненого повітря, води і ґрунту знадобляться мільйони років. Головні забруднювачі – промисловість і транспорт. Повітря постійно забруднюють промислові об'єкти, які викидають в атмосферу різноманітні гази і токсини, а також використання природного

палива. Воду та ґрунт забруднюють розливи нафти, кислотні дощі, нітрати, пластик, міські стоки, промислові відходи. В результаті людської діяльності в атмосферу викидають парникові гази, які призводять до значного парникового ефекту (діоксид вуглецю, метан, закис азоту, гідрофторвуглецеві сполуки, перфторвуглецеві сполуки, гексафторид сірки). Внаслідок цього відбувається підвищення температури океанів та поверхні Землі, танення полярних льодів, підвищення рівня моря, а також аномальні опади та природні катаклізми такі як несподівані повені, надмірний сніг або опустелювання земель.

Надмірне споживання ресурсів та виготовлення пластмас створюють глобальну кризу переробки сміття. Робота з ядерними відходами також несе величезну загрозу для життя та здоров'я людей. Чиста питна вода стає все більш дефіцитним ресурсом. Ця політична і економічна проблема вимагає вирішення на рівні урядів країн. Крім того, швидкий розвиток промисловості продовжує забруднювати річки і океани токсичними відходами, які несуть загрозу для здоров'я населення планети.

Список екологічних проблем сьогодення значно більший. Аналізуючи дані Державної служби статистики можна побачити яку кількість відходів, забруднюючих речовин, токсинів за останні десятиліття люди викинули у навколишнє середовище. Саме тому і на рівні держави, і за допомогою неурядових громадських організацій ми маємо впроваджувати засади сталого розвитку та збалансованого і раціонального природокористування для сучасного і майбутніх поколінь.

Мета статті – визначити роль неурядових громадських організацій у формуванні екологічної культури учнів.

Об'єкт дослідження – громадяни різних вікових категорій, переважно молодь з понад 10 регіонів України.

Матеріали й методи досліджень. На основі загальноприйнятих методик проведення дослідження та інформаційних матеріалів, літературних джерел, матеріалів попередніх досліджень проведено оцінку стану неформальної екологічної освіти щодо її ефективності, сучасності та відповідності глобальним і регіональним екологічним проблемам.

Методи дослідження – аналітично-діагностичний, порівняльний метод, екологічного моніторингу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Більшість опитуваних не розуміє суть даного поняття. Аналізуючи вікову категорію людей, які брали участь у дослідженні, можна побачити, що більшість з них це люди віком від 30 до 35 років, але і учнівська та студентська молодь також активно взяли участь.

Окрім того, серед опитуваних були представники різних регіонів України, що істотно вплинуло на результат. Серед них Івано-Франківська область, Львівська, Вінницька, Хмельницька, Рівненська та інші (рис. 1).

Регіон, у якому проживаєте

90 ответов

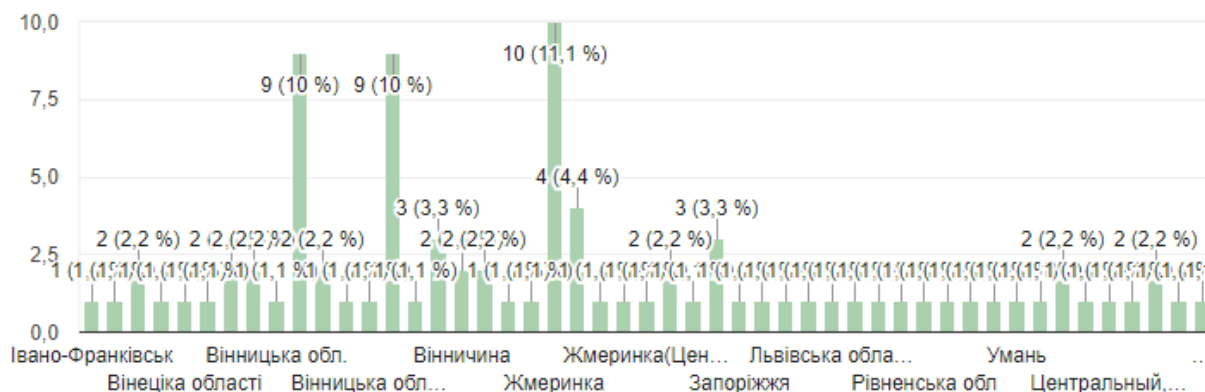

Рис. 1. Графік опитань представників різних регіонів України

Як бачимо з інфографіки, майже 59% опитаних знайомі з поняттям НУО, 25% ніколи не чули про таке, а 15% згодні отримати додаткову інформацію, щоб краще розібратись. З огляду на те, що дослідження проводилось анонімно можна стверджувати, що орезультат є досить достовірним. Щодо власне організацій екологічного спрямування понад 73% зустрічались з цим поняттям. Аналізуючи попередні дані приходимо до висновку, що люди не зовсім розуміють поняття «неурядові», тобто не надають значення походженню тієї чи іншої організації. Особливо це стосується безпосередньо учнів та студенської молоді. Що стосується участі у екоакціях, 60% опитуваних не брали участі у заходах, організованих ГО, але 39% долучались до акцій, організованих активістами або власноруч ініціювали їх. Серед найпоширеніших прибирання території та висадка дерев. Не дивлячись на попередні результати майже 68% опитаних громадян вважають досить важливими та необхідними громадські екологічні спільноти. Щодо співпраці з вищезазначеними організаціями думки опитуваних розділились. Лише 28% згодні співпрацювати на будь яких умовах, у той час як 8% згодні лише на комерційній основі. Найменша кількість громадян 7% абсолютно не згодні підтримувати такі організації.

Висновки. Діяльність неурядових ГО сфері збереження природи – це один із головних компонентів становлення громадянського суспільства в Україні. Їх робота заслуговує на увагу не лише у площині посилення ефективності екологічної політики держави, а також із погляду розвитку й поглиблення демократичних засад державотворчих процесів. Активна позиція громадян, а саме молоді, часто стає визначальною для розв’язання екологічних проблем сучасності і є одним із важливих чинників дієвості громадянського суспільства.

Діяльність ГО, спрямована на захист НПС стала ваговою складовою суспільно-політичного життя України, а також одним із потужних чинників активізації руху до суверенізації та здобуття нашою державою незалежності.

Утім, на сучасному етапі кількість екологічних проблем на ниві захисту довкілля збільшується. Ефективне розв'язання проблем охорони НПС передбачає також розуміння кожним громадянином своєї відповідальності, причетності до проблеми збереження довкілля. Екологічна політика в державі не може обмежуватися лише роботою міністерства – вона включає також об'єднання зусиль громадян та усього суспільства щодо збереження природних ресурсів задля майбутніх поколінь і подальшого розвитку нашої держави.

Розв'язання екологічних проблем можливе лише за умов об'єднання зусиль органів державної влади, громадських об'єднань та освітніх закладів. Актуальною є допомога дітям та підлітків, які в складі дитячих екологічних організацій та за підтримки шкіл приєднуються до екологічного руху.

Система екологічної освіти і виховання впроваджується в Україні через дві ланки – формальну і неформальну (освіта через діяльність ГО, вплив засобів масової інформації). Виховання у ГО має здійснюватися таким чином, щоб надати можливість кожній дитині взяти участь у цікавих і практичних екозаходах. За допомогою спеціальних програм у кожній акції відбувається взаємонавчання, обмін досвідом, щоб діти мали змогу не тільки підвищити рівень обізнаності в сфері екології, не лише сформувати власний екологічний світогляд, а й спробувати себе в ролі лідера в колективі. ГО використовують системний підхід – поєднують екологічне виховання із практичною роботою, новими освітніми розвиваючими заходами, науково-практичною роботою дітей, впровадженням системи самоврядування та розвитку лідерських якостей молодого покоління. Представники природоохоронних неурядових ГО в Україні працюють над розробленням і впровадженням позашкільних еколого-освітніх і виховних програм, популяризують екологічні знання, розробляють спеціальні тренінги, заняття, вправи, екоігри.

Використані джерела

1. Шуміло О.М., Кравчук Н.Ю. Роль неурядових організацій у становленні та розвитку правозахисного руху – <https://www.ecoleague.net>
2. Нижник Н.Р., Дубенко С.Д., Пашко Л.А. Неурядові організації як визначальна ознака демократичності суспільства. *Статистика України*. 2005. №3. С. 73-77.
3. Пожидаєв Є.О. Неурядові організації суспільно-політичному житті України: межі участі та пріоритети діяльності. *Стратегічні пріоритети*. 2007. №4 (5). С. 19-26
4. Усаченко Л. Принципи системи взаємовідносин органів державної влади з неурядовими організаціями – <https://www.ua.undp.org/content/ukraine>
5. Екологічна і природно-техногенна безпека України в регіональному вимірі: [монографія] / М.А. Хвесик, А.В. Степаненко, Г.О. Обиход та ін. К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України». 2014. 340 с.